

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

En deden Hem een purperen mantel aan, en een kroon van doornen gevlochten hebbende, zetten Hem die op."

Markus 15 : 17

Onze tekst verplaatst ons in gedachten naar het rechthuis van Pontius Pilatus. Daar staat de lijdende Borg voor Zijn aardse rechter als een spot en smaad van mensen. Maar wie is Hij dan toch? Wat heeft Hij dan toch misdreven, dat jong en oud, rijk en arm Hem zo beschimpen en bespotten. Wel, Hij is Dezelfde Die het land doorging, goeddoende en zegenende.

Die hongerigen spijsde; Die blinden het gezicht gaf; Die doven het gehoor, ja zelfs doden het leven wedergaf; Die aan armen het Evangelie verkondigde. Het is Israëls Weldoener! Het is de Heere Jezus Christus!

Zijn eigen volk heeft Hem nu voor de rechter gesleept en ze rusten niet, voordat ze uit diens mond het doodvonnis over Hem hebben horen spreken. Goed geteld spreekt Pilatus het vijfmaal uit: ik vind geen schuld in deze Mens. Welnu, dan mag men toch niet anders verwachten, dan dat hij Jezus zal vrijspreken en vrijlaten. Maar toch gebeurt dat niet. Christus moet sterven, men zoekt Zijn dood, geen onschuld kan Hem baten. Eerst moet Hij nog gezeseld worden. Dat hoort bij de kruisstraf. De geseling werd publiekelijk voltrokken. Wat een lijden moet Christus daarin doorstaan. Maar daarna werd de kruiseling overgeleverd aan de luimen en de willekeur van de bende.

Nu Hij veroordeeld is, geniet Hij geen enkele bescherming meer. Hij is vogelvrij verklaard en de soldaten kunnen met Hem doen, wat zij willen. Er wordt een spel met Jezus gespeeld. Een echt soldatenspel wordt met Hem gespeeld. Ze hebben gehoord, dat Hij koning wilde zijn, koning der Joden. Dat hebben ze telkens weer opgevangen uit de behandeling van Zijn zaak. Deze Man een koning? Wacht, zij zullen Hem koning maken. De bende valt op Hem aan. Ruwe handen rukken Hem de kleren

van het lijf. In al Zijn naakte schande komt Jezus openbaar. Over Zijn rug lopen de rauwe striemen van de geseling. Ziet u Hem daar staan in deerniswekkende omstandigheden? Wie er goed naar kijkt, ontdekt zijn eigen beeld. Hij draagt onze naaktheid. Hij is overladen met onze schande.

Ze hebben een purperen mantel laten aanrukken. Het was een rode mantel, waarschijnlijk van één van de gerechtsdienaars en deze hebben ze de Heere Jezus om de schouders geworpen. Een purperen mantel. U moet zich daar niet teveel van voorstellen. Het was maar een aftandse soldatenjas. Het purperrood moet de herinnering oproepen aan het purper van een koningsmantel. Deze mantel is bedoeld als spot. Ha...! Daar heb je nu Zijn Koninklijke hoogheid. Een uitgedoste Koning! Zie Hem daar staan. Is dat, is dat mijn Koning? Dat alder vaad'ren wens? Is dat, is dat Zijn krooning? Zie, zie aanschouw de mens! Het spel gaat door. "En een kroon van doornen gevlochten hebbende zetten die Hem op". Snelle handen graaien vlug een paar doornen bij elkaar. Ze groeien immers overal volop.

De taaie takken buigen zij voorzichtig – om zichzelf niet te bezeren – tot een kroon. Ze drukken die op Zijn hoofd. In Zijn handen drukken zij een riet. Straks wordt Hij met Zijn eigen stok geslagen. Bovenop Zijn hoofd liefst. Dan dringen de scherpe punten goed in Zijn hoofd. Dat riet moet Zijn scepter uitbeelden. Wat moet dat niet voor de Heere Jezus geweest zijn? Door wat een ontzettend diepe smaad moet Christus bij dit alles getroffen zijn. Hij de Zoon van de levende God. Welk een smaad, dat men Hem, Die Zich met het licht bedekt en Die met goddelijke majesteit en heerlijkheid bekleed was, een versleten purperen mantel over dat met vele wonden bedekte lichaam durft te werpen. Wat een smaad, dat men Hem, Die met de hoogste eer bekroond was en voor Wie zelfs de sierlijkste kroon nog niet sierlijk genoeg zou zijn geweest, een doornenkroon op het hoofd durfde drukken.

Als we de Heere Jezus zien staan in het rechthuis van Pontius Pilatus, uitgedost als een spotkoning, dan herkennen we in Hem ons eigen beeld. Wat is er van ons koningschap terecht gekomen? Wel, dat kunnen we zien in Christus te midden van de honende bende. Ons wordt een spiegel voorgehouden, waarin we onszelf kunnen ontdekken. Die spotkoning in het rechthuis van Pilatus is de gevallen, die onttroonde koning van het paradijs. In de lijdende Christus, Die daar staat als de tweede Adam, kunnen we zien de schande, waarin onze heerlijkheid veranderd is. Zo, zoals we hier zien, is ons koningschap door de zonde geworden.

Wat een rijke vruchten verwierf de dierbare Borg door de bespottung van Zijn koningschap. Nee, nu is Christus geen spotkoning meer zoals Hij daar eenmaal stond te midden van die ruwe, goddeloze soldatenbende. Vanuit het dieptepunt van Zijn vernedering heeft God Zelf, toen Zijn Zoon al Zijn lijden volbracht had, Hem onuitsprekelijk verhoogd, en Hem een naam gegeven boven alle naam. Te midden van Zijn heilige engelen is de spotkoning van toen, nu een verheerlijkte Koning aan de rechterhand van Zijn Vader. In plaats van het spotkleed is Hij nu omhuld met het sierlijke statiekleed van reinheid en majesteit. De doornenkroon is nu verwisseld voor de kroon van enkel eer en heerlijkheid. De rietstaf is nu vervangen door de scepter van Zijn koninklijke almacht en glorie. In plaats van de spotgroet: "Wees gegroet, Koning der Joden", klinkt nu het Koningslied: "Zo moet de Koning eeuwig leven". In plaats van het bespuwde aangezicht, blinkt nu Zijn gelaat boven de glans der zon. Ja, wat een onuitsprekelijke heerlijke Koning is Hij nu geworden.

Zie hier de Borg voor zondaren. Hij droeg het kleed der verachting, opdat Hij Zijn bruidskerk zou bekleden met de klederen des heils. Omdat Hij Zich liet kleden met het kleed der vernedering, is er voor hen de mantel der gerechtigheid.

Omdat Hij in het smaadkleed voor hen werd uitgeleid, mogen zij straks in eeuwige statieklederen worden binnengeleid. Voor hen droeg Hij de doornenkroon, opdat van hen zou gelden: wij steken 't hoofd omhoog en zullen d'eerkroon dragen, door U, door U alleen om 't eeuwige welbehagen.

B. de Romph

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een lijdensmeditatie van ds. B. de Romph opgenomen over Marcus 15:17 "En deden Hem een purperen mantel aan, en een kroon van doornen gevlochten hebbende, zetten Hem die op". Ds. M.C. Tanis schrijft over 2 Tim. 4:19 onder het opschrift "Groeten." Ds. P. Roos schrijft dit keer weer over het huisbezoek. Ds. K. Hoefnagel schrijft in zijn vragenrubriek over gezinsvorming. Ds. P. den Butter schrijft opnieuw over Rehabeam en een column getiteld "Apollos". Ds. J.M.J. Kieviet vervolgt zijn serie over het avondmaalsformulier. We schrijven zelf een bijdrage over Wilhelmus à Brakel. Verder wat boekbesprekingen.

Biddag voor gewas en arbeid

De jaarlijkse biddag voor gewas en arbeid mocht weer gehouden worden.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting

Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 10,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar.

Advertenties € 0,34 (excl. btw) per

mm met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

De Heere schenke Zijn zegen over alles wat weer gedaan staat te worden en geve ons te beleven dat we zonder Hem niets kunnen doen. De Mammon wankelt. Wie het verwacht van de afgoden van deze tijd zal beschaamd uitkomen. Maar wie het van de Heere verwachten zullen nooit beschaamd worden.

Ontmoetingsdag

De volgende ontmoetingsdag zal D.V. gehouden worden zaterdag 18 april in het kerkgebouw van de Chr. Geref. Kerk

Van de Penningmeester

Als het goed is, heeft u inmiddels de acceptgirokaart in huis gekregen, om het abonnementsgeld voor het jaar 2009 te betalen. De abonnementsprijs is voor dit jaar nog steeds € 10,00. Een overbetaling in de vorm van een gift is van harte welkom, zeker omdat wij door kostenstijgingen het tekort op de exploitatie

te Werkendam. Het onderwerp waarover gesproken zal worden luidt: *Christusprediking*. Sprekers: ds. M.C. Tanis "Christus de Gezalfde", ds. P. den Butter "Christus als Profeet", ds. J.P. Boiten "Christus als Hogepriester en ds. A. van Heteren "Christus als Koning."

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 2 april verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 26 maart.

AvH

Ambtelijke praktijk

GROETEN

2 Tim. 4:19

Brieven schrijven vindt regelmatig plaats. Het kan zelfs dagelijks werk zijn. Alhoewel er door de moderne techniek andere mogelijkheden zijn. Of dit in alles een vooruitgang is valt te betwijfelen. Nu wordt er gauw iets ingetikt, waartoe men door schrijven niet direct komt. Veelal wordt het geschrevene overgelezen. Soms wordt het verscheurd, want de handtekening houdt wat in. Predikanten moeten ook niet op alles ingaan. Ook niet op allerlei vragen of opmerkingen die men mondeling niet zo zou stellen. Teveel aandacht besteden aan kan schadelijk werken. Taak en opdracht van een predikant moeten steeds in het licht van de Schrift bekeken worden. Gods Woord geeft de vulling van het herder- en leraar- zijn aan. Paulus was zich daar van bewust. Nu dient in het werk iets van de hartelijkheid zonder aanzien des persoons uit te stralen. We zien dit in de groeten van Paulus. Schriftelijk of mondeling. Wat geeft het Woord van de Heere toch veel onderwijs. Pastorale toerusting moet blijken. Nu wordt de laatste brief van Paulus ook afgesloten met groeten.

Opvallend

Het is opvallend dat hij de brief speciaal bestemd voor Timotheüs niet afrondt met iets van zichzelf. Paulus geeft niet

zien toenemen. Uw gift aan de Stichting Bewaar het Pand is ook in 2009 aftrekbaar als gift in de aangifte inkomstenbelasting, daar de Stichting Bewaar het Pand door de belastingdienst is erkend als een algemeen nut beogende instelling (ANBI).

Met vriendelijke groeten, P.J. Boers

aan Timotheüs door: je bemerkt Timotheüs dat ik het niet gemakkelijk heb. Je moet maar veel voor mij bidden. Dat wil niet zeggen dat Paulus voorbijziet wat is en wat voor de deur staat. In geen enkel opzicht. In het begin van het vierde hoofdstuk heeft hij daar al op gewezen. De meelevenheid in het gebed stelt Paulus ook op prijs. Het is voor hem zelfs onmisbaar. Hij heeft er verschillende keren om gevraagd. Paulus is er van overtuigd dat Timotheüs hem in het gebed niet zal vergeten. Gelijk hijzelf Timotheüs neerlegt voor de Heere. De hartelijke verbondenheid leidt zelfs tot het denken aan elkaar en bijzonder tot bidden. Bidden is ook het kanaal waardoor uit genade alle heil toevloeit. Daardoor wordt ook de kracht en de bijstand en het toevoorzicht op de Heere ontvangen. De Bijbelse levenshouding laat zien de gemeenschap der heiligen. Zo wordt er soms ook naast het groeten van iemand gevraagd om de groeten te doen aan hem of haar. Dit laatste lezen we van Paulus.

Prisca en Aquila

In vers 19 heeft hij het over Prisca en Aquila. Maakt nu Paulus onderscheid? Trekt hij personen voor? In andere brieven heeft hij het ook over personen. Van voortrekkerij kunnen we Paulus niet beschuldigen. Zijn noemen van namen heeft een bepaald doel. Hij onderstreept in het gebruik van de namen zijn meele-

vendheid met hen. Want de genoemde personen hadden een bepaalde plaats in gemeente of *samenleving*. Dit nu kan gezegd worden van Prisca en Aquila. Door het voorzienig beleid van de Heere heeft Paulus hen leren kennen. Prisca en Aquila waren van joodse afkomst. In 50 na Christus besloot keizer Claudius dat alle joden Rome moesten verlaten. Verdreven uit Rome kwamen Prisca en Aquila in Korinthe terecht. Daar werd het beroep van tentenmaker opgepakt. Op zijn tweede zendingsreis bezocht Paulus Korinthe. De ontmoeting van Prisca en Aquila heeft veel gedaan. Of toen hun bekering plaatsgreep en de overgang tot het christendom plaatsvond weten we niet. Maar de vrucht van het werk der bekering kwam in de wandel en handel van beiden naar voren. Van harte stelden zij hun huis open voor Paulus. Onder voorwaarde ging Paulus op het voorstel in. Door uitoefening van het voor hen bekende beroep van tentenmaker wilde hij in eigen levensonderhoud voorzien. Paulus wilde niet leven op de zak van een ander. De levenshouding van Paulus is een voorbeeld bijzonder voor predikanten. Als Paulus Korinthe verlaat gaan Prisca en Aquila mee naar Efeze.

Apollos

In Efeze komen ze in contact met Apollos. Een begaafde jood. Een discipel van Johannes de Doper. Hij liet dit in zijn prediking horen. De leer van Johannes werd duidelijk naar voren gebracht. Prisca en Aquila bemerkten een leemte in zijn prediking, in zijn kennis. Zij spraken daarover met Apollos. Apollos bleek niet op de hoogte te zijn van de heilsfeiten. In Handelingen 18 vers 6 staat wat er gebeurde. De weg des Heeren werd hem bescheidenlijker (nauwkeuriger) uitgelegd. De Heere heeft het onderwijs willen zegenen voor hoofd en hart. De Christus der Schriften ging voor en in hem leven. In zijn spreken kwam dit duidelijk naar voren. Het gevolg was dat de broeders van Efeze een aanbevelingsbrief zonden waarin stond dat het werk van Paulus in Korinthe door Apollos zou moeten worden voortgezet (Hand. 18:27). Aquila en Prisca hebben een werkzaam leven geleid. Steeds waren ze bezig voor het Koninkrijk van de Heere en het dienen van de naaste. In woord en daad.

Dienen uit liefde

Nu lezen we in Rom. 16:3 dat ze beiden door Paulus worden genoemd als zijn medewerkers in Christus Jezus. Hieruit mag niet de conclusie getrokken worden dat Paulus door zijn uitspraak de weg opende voor de vrouw in het ambt. Dit is niet juist. Er was in de eerste christen-

gemeente geen ambtelijke dienst van de vrouw. Priscilla deed veel dienstwerk in de gemeente. Maar zij stond niet in het ambt. Dienen was haar leven alsook het spreken van de Heere. De gebruikte uitdrukking *sunergos* (grieks) wijst niet op een officieel kerkelijk ambt. Prisca was een wijze, godvrezende vrouw. In het Nieuwe Testament komt haar naam 25 keer voor. En viermaal wordt haar naam genoemd voor die van haar man. Daaruit kunnen we afleiden dat Paulus haar bijdrage in het werk voor de verbreiding van het evangelie, haar dienstbetoon, haar hartelijkheid zeer waardeerde. In de Bijbelse encyclopedie staat: het valt op dat Prisca vaak voor Aquila wordt genoemd. Hetzij omdat zij eerder tot het geloof kwam, hetzij omdat zij meer ijver toonde. Verschil in naamsaanduiding is er. Priscilla en Prisca (Hand. 18, 2 Tim. 4:19 en 20a.) Priscilla is een verandering van naam. Het is een verkleinwoord van de naam Prisca. Beide, Aquila en Prisca, hebben gekend wat in het Psalmboek

staat. Psalm 119:83. Uw liefdedienst heeft hij nog nooit verdroten. Laten we niet vergeten in welk een tijd zij leefden en dat zij steeds kwamen tot dienstbetoon. Als nu Paulus Timotheüs opdracht geeft om hun te groeten dan heeft hij dit zeker gedaan voor versterking van de onderlinge relatie. Tot voortdurende steun voor Timotheüs. Want Paulus' aflossing van de dienst is aanstaande. Timotheüs moet verder en hij kan steun en hulp niet missen. Hoe is het daarmee vandaag? De omstandigheden waarin we leven zouden moeten leiden tot meer samenbinding en steun. Te vreezen is dat dit minder is dan in de vorige eeuw. De verwijdering is toegenomen. De roep om eenheid wordt gehoord. Maar als bijzonder predikanten in principiële zaken geen eenheid vormen is de roep gelijk aan een slag in de lucht.

M.C. Tanis

Kerkelijk actueel

UIT HET VERLEDEN

De reeks over het huisbezoek is nog niet ten einde. Ik moet echter nu en dan ruimte maken voor andere zaken, die de aandacht vragen. Actuele gebeurtenissen of ook artikelen in andere bladen, die van belang zijn. Ik trof een artikel aan in het kerkblad van de gemeente Kralingen, geschreven door ds. A. Hoekman. Hij bespreekt daarin een preek uit het verleden van onze kerken.

De inhoud van de behandelde preek van Prof. W. Kremer trof mij, ook al vanwege het feit dat mijn generatie predikanten werd onderwezen in Apeldoorn door deze hoogleraar. Toen ik kennis nam van deze preekbespreking, dacht ik niet allereerst aan de doorsnee preek, die anno 2009 in onze kerken wordt gehouden; ik dacht gewoon aan mijzelf. Mijn persoonlijke toepassing was dat ik en wij heel veel kunnen leren van hetgeen hier naar voren wordt gebracht. Ik ben het van harte eens met wat br. Hoekman aangeeft als de twee redenen waarom het nuttig is zich te verdiepen in het verleden. 1. Wat is de Chr. Geref. Prediking, zoals deze in het verleden werd gebracht? 2. Wat kan ik er zelf aan onderwijs in vinden? Ik ben br. Hoekman dankbaar dat hij zich op deze wijze heeft verdiept in de geschiedenis van onze kerken. Hopelijk zullen velen met mij hun voordeel willen doen met dit artikel.

'Uit de Levenbron'

Opnieuw wil ik met u een oudere preek bestuderen met het oog op de vraag

hoe binnen onze kerken leiding werd gegeven aan het geestelijke leven. Maar ook om er nu nog onderwijs uit te ontvangen!

Het is een preek van Ds. W. Kremer uit 1929. Deze dominee behandelt een aansprekende stof: Het bezoek van Scheba's vorstin aan Salomo. (1) De oorzaken van dat bezoek. (2) Het verloop van dat bezoek. (3) De vrucht van dat bezoek. De toepassingen naar het geestelijke leven lopen als een rode draad door heel de preek. De geschiedenis wordt uitgelegd en voortdurend worden er lijnen getrokken naar het geestelijke leven. Deze gedeelten wil ik voor het voetlicht halen.

Nadat Ds. Kremer de mens heeft beschreven die zich niet druk maakt om de vragen van de eeuwigheid zegt hij: 'Dat wordt anders, wanneer Gods Geest wederbaart. Dan worden de eeuwige belangen vragen, raadselen, die wij zelf zo maar niet kunnen oplossen. Dan wordt door de Geest Gods, Die een Geest der ontdekking is, de vraag aan de orde gesteld: Hoe zal ik voor de Heere bestaan?

Hoe zal ik voor Hem verschijnen? Dan komt de vraag der schuld aan het woord: Hoe zal mijn schuld worden uitgewist? Hoe zal ik, de schuldige, met de rechtvaardige God in gemeenschap kunnen komen? Wanneer door God die vragen in ons hart aan de orde gesteld worden, dan leren wij ook tevens onze armoede kennen. Dan worden we gewaar, dat in onszelf het antwoord op al deze vragen niet gevonden wordt. Zeker, we beproeven het wel eens met de redenering van eigen hart, doch het baart teleurstelling. (...) Zal de schuldvraag, de levens- en zaligheidsvraag voor een ontdekt hart, opgelost worden, dan is een andere weg nodig. Dan is nodig, dat onze ziel in aanraking gebracht wordt met de Christus Gods.'

Hiertoe 'laat de Heere inzonderheid tot ontdekte zondaren uitgaan *het gerucht der genade in Zijn Woord*.' De predikant geeft hier de volgende uitwerking aan. Dat is (1) Christus in Zijn Persoon: Hij is God en mens. Dat is (2) Zijn koninkrijk dat eeuwig is. Dat zijn (3) Zijn gaven (gerechtigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest). Door dit 'gerucht' verkwikt Hij 'de zielen Zijner gunstgenoten'. Ds. Kremer: 'Wanneer het Gode behaagt de Christus bij aanvang in het ontdekte hart te openbaren, dan is Zijn gerucht zo dierbaar.

Dan gaat de hoop leven, dat Hij het is, Die hun ziel verkwikken kan en wil. Dan ontwaakt de begeerte met Hem in gemeenschap te komen. Die 'weg des zoekens' kan een weg van veel *teleurstelling* wezen. De Heere beproeft de zoekers soms, zoals bij de Kananese vrouw, door haar schijnbaar van Zich te stoten. Doch in het hart waar 'de vragen der eeuwigheid' door God Zelf aan de orde gesteld zijn, zal het zijn: *"k Liet niet af mijn hand en oog, op te heffen naar omhoog."*

Die weg van het zoekend hart naar de Heere is ook een weg van *zelfverneder*ing. Dan moeten we van onze troon, waarop we zo graag zitten, af. Dan moeten we buigen en bukken. De weg der genade is een weg tegen onze natuur. Wij willen die weg eigenlijk niet. En toch alleen, *'wie Hem nederig valt te voet, zal van Hem Zijn wegen leren.'*

Die weg naar de Heere is ook een weg van *belijdenis*. Een erkennen dat alle gebroken bakken geen water houden en dat alle paden der mensen geen paden zijn. Een belijden: *'Nu dan, o Heere, wat is 't dat ik verwacht? Mijn hope staat op U alleen'*.

De zielsgesteldheid van 'zulk een zoekend hart' is dan volgens deze predikant: 'Er is menigmaal geloof, dat hopen doet, dat de Heere degenen, die tot Hem ko-

men, geenszins zal uitwerpen, maar ook niet minder soms bange vrees, die twijfelen doet of er voor zulke ellendigen wel redding wezen zal.' Ds. Kremer wijst zulke zielen op de meerdere Salomo: 'De Heere weet wie ze zijn, die in hun zonden en ellenden, tot Hem zich ter genezing wenden. Ja meer nog, het is de Heere Zelf, Die de begeerten en werkzaamheden in zulk een tot Hem vluchtende ziel levendig houdt. Niemand komt tot de meerdere Salomo, tenzij de Vader, Die Hem gezonden heeft, hem trekke. Het is die trekking Gods, die in schudding en vreze het zoekend hart zoekende houdt. Al wat de Vader de Christus geeft, zal tot Hem komen, en die tot Hem komt, zal Hij geenszins uitwerpen.'

Ds. Kremer verklaart vervolgens de ontmoeting tussen Salomo en de koningin van Scheba en past het als volgt toe: 'O, hoe menigmaal doen zulke zielen als Scheba's koningin. In hun zoeken en vragen, pleiten en worstelen om genade voor hun ziel, zoeken zij zo menigmaal om allerlei geschenken mee te brengen om die de Heere aan te bieden tot verwerving van de vrede van hun ziel. Straks ervaren ze echter wel, dat de grote Salomo het niet doet om hun geschenken, maar alleen om Zijns Zelfs wil, uit liefde tot hen, aan wie de wijsheid ontbreekt. Uit loutre genade zal Hij leiden 't zacht gemoed in het effen recht des Heeren. Dat is voor het zoekend hart zo moeilijk te leren, dat de genade Gods niet wordt ontvangen in de weg van het werkverbond, maar uit louter genade. (...) Wanneer de Heere Zich echter openbaart als Salomo aan Scheba's koningin, dan blijven de geschenken vanzelf achterwege, dan wordt het een opzien naar de enige Borg en Middelaar, Jezus Christus. Dan geeft de Heere vertrouwen des geloofs, dat doet uitgaan tot en schuilen bij Hem. (...) Zalig voorrecht, als de Heere Zichzelf bekend maakt in Zijn bereidwilligheid om de zaak der zaligheid van een in zichzelf schuldig zondaar te willen overnemen. Zalig, als de Heere Zich openbaart in Zijn algenoegzaamheid om zulks te kunnen doen. Dan worden, als bij Scheba's koningin, al onze vragen door 's Heeren antwoorden opgelost. Dan wordt des Heeren Woord een woord voor ons; Zijn werk een werk voor ons.'

De predikant benoemt vervolgens de gevolgen/vruchten van dit alles voor de gelovige. In de eerste plaats: 'Wanneer het naar God bekeerde hart de Heere mag vinden en de bange vragen aan onze zijde door blijde antwoorden des Heeren worden beantwoord, dan gaat de Heere aan de Zijnen ook wel eens ontsluiten hoe dat nu mogelijk is. Dan

leert de Heere Zijn volk verstaan, dat alles, wat ze ontvangen, verbondsweldaden zijn, die hun oorsprong vinden in het beminnen Gods van een schuldig en in zichzelf onwaardig volk. De laatste grond, waaruit alle heil vloeit, ja, waaruit de meerdere Salomo voor Zijn volk geboren werd, is de eeuwige verkiezing Gods. Dan wordt het gerucht een eeuwige zekerheid.' In de tweede plaats leeft de dankbaarheid in het hart. Echter: 'De ervaring is menigmaal zo smartelijk, dat het willen wel bij ons is, maar het volbrengen zo weinig gevonden wordt.' Een derde vrucht is verrijkt te zijn door de Heere. Kremer: 'Gaf de koningin van Scheba van het hare, Salomo gaf naar zijn vermogen tegengeschenken. Trefende vergelijking ligt hierin van wat de Heere met de Zijnen doet. Wanneer Zijn kinderen, door liefde gedrongen, Hem hand en hart leren geven, leren ze al gevende rijker worden uit Hem. De meerdere Salomo is gekomen, opdat Zijn volk leven en overvloed hebben zou. Het leven is reeds veel, maar den overvloed leren ze juist meer kennen, naarmate zij zich meer aan den Heere leren kwijt worden. Hij geeft dan niet alleen naar hun behoefte, dat is reeds groot en zalig, maar wanneer Hij geeft naar Zijn vermogen, dan moeten zij uitroepen: Mijn beker is overvloeiende; immers zullen mij het goede en de weldadigheid volgen al de dagen mijns levens en ik zal in het huis des Heeren blijven tot in lengte van dagen.'

Tot zover ds. Hoekman. Aan het slot nog een korte overweging mijnerzijds. Deze preek is van begin tot eind een Christologische preek. Christus staat in het centrum. Dat heeft ook met de tekst te maken, die hier duidelijk stof voor biedt. Het is tenvolle bediening van het Woord en opening van de Schriften. Tegelijk ziet u ook hoe deze Christus nu bekend gemaakt wordt in het hart van hen die van verre staan en van verre komen. Dat geloof, hier voorgesteld, ook in de ontwikkeling en de voortgang ervan, kent schuchterheid en weet van de zoom van Jezus' klederen. Maar dan is het ook zo aansprekend, hoe Christus in de prediking tot een zoekend mens wordt gebracht. Dat zien we hier heel duidelijk.

Uit mijn jeugd herinner ik mij dat de prediking binnen onze kerken werd onderscheiden in de tweeslag: voorwerpelij en onderwerpelij. Een voorwerpelijke preek was er een, waarin het heil van God uit werd voorgesteld aan de gemeente. De genadeweldaden in de etalage van de prediking. Een onderwerpelijke preek betrof daarbij ook de persoonlijke beleving van de zondaar. Dan blijft het niet in de vitrine, maar wordt

het ook aan de man gebracht. Om voorgangers zo aan te duiden, heeft geen groot belang. Het onderscheid zelf is nuttig om het in gedachten te houden bij het maken van een preek.

Het is duidelijk dat de hier besproken preek zeer sterke onderwerpelijke, lees "bevindelijke" lijnen heeft. Prof. Kremer zelf zou nog liever spreken van "geestelijke" leiding. Ik wil, het zij nogmaals onderstreept, de eerste zijn om te zeggen dat ik hier veel onderwijs in vinden kan. Ik erken daarmee dat wij in onze tijd over de volle breedte van de kerk toch iets missen van wat hier te vinden is. Het is moeilijk aan te duiden, wat dat is. Ik weet zelf bij ondervinding dat de persoonlijke uitwerking het moeilijkste deel van de preek is. Tijdens de biddag preekte ik over de bekende tekst uit Hosea 2: "Daarom, ziet, Ik zal ze lokken...." Het woord "lokken" trof mij toen bijzonder. Lokken en naar het hart spreken. Dat is niet zo maar een boodschap brengen, het is een schuw kind naar je toe halen met beloften en vriendelijke woorden. Dat vooral heeft de prediking destijds gestempeld. Dat betekent niet dat we nu een hard oordeel uitspreken over de preken van deze tijd. Maar wij missen op en onder de kansel de kracht van dit geestelijke klimaat. De prediking mag niet verzakelijken en aan warmte verliezen. Natuurlijk zijn er ook nu nog,

die daar veel van hebben. Maar er is wel verschil. Tot dat warme klimaat behoort ook een volk in de kerk, dat gelokt moet worden, omdat ze met vreze des doods bevangen zijn. Omdat ze behoren tot de ongetroosten, de door onweders voortgedrevenen, de missende zondaren. Omdat ze worstelen met de vraag: Hoe kan ik zalig worden, zo een als ik ben? Voor zulke mensen is het een dagelijks wonder, als de kruimels van de tafel vallen.

In een jubileumuitgave van de Levensbron, enige tijd geleden, werden preken opgenomen uit het verleden en uit het heden. Soms over dezelfde tekst, door voorgangers uit hetzelfde geslacht. Enerzijds vond ik deze uitgave op die manier niet gelukkig gekozen: het verschil kwam wel heel duidelijk uit tussen toen en nu, afgedacht van de vraag hoe u en ik dat nu waarderen. Anderzijds heeft men misschien juist wel willen aangeven dat er grote verschillen zijn. Laat ik aannemen dat de redacteurs hebben willen aangeven dat de prediking binnen onze kerken rijkdommen bevatte. Zo opgevat was er heel veel te leren. Zo is het ook met de hierboven besproken preek. In ieder geval is het nodig en nuttig uw geschiedenis te kennen. En ervan te leren!

P. Roos

Vragenrubriek

Boaz en Machlon.

We zijn nu al een heel poosje bezig met het beantwoorden van vragen. Het verzorgen van deze rubriek bezorgt me veel genoegen en ik begrijp dat de vragenrubriek ook graag gelezen wordt. Er zijn ook vragen over kerkorderlijke zaken. De voorbereiding op de beantwoording van die vragen vergt nog wat meer tijd. Als geduld een schone zaak is, moet het nog maar een poosje beoefend worden.

Alle mogelijke vragen zijn welkom. En reacties op antwoorden vanzelfsprekend ook. Dat gebeurt ook wel eens, bijvoorbeeld op het niet zo lang geleden geschreven artikel over homofilie en Avondmaal. Over gevoelige materies probeer ik zorgvuldig te schrijven. Maar wie zich niet begrepen voelt, late ook dat gerust weten.

Deze keer een korte vraag met een kort, maar, naar ik hoop, wel duidelijk antwoord. De vraag ligt er al een poosje, dus die mag nu wel eens aan de beurt komen.

"Een vraag over de geslachtslijn van de Heere Jezus. Was nu Boaz de voorvader

van Christus of was Machlon dat? Volgens Matth. 1 is het Boaz, maar Obed was toch een kind dat Machlon werd aangerekend?"

Hartelijk dank voor deze vraag. En ook bedankt voor het geduldig wachten op antwoord!

Uw vraag neemt ons mee naar het mooie bijbelboek Ruth. Deze Moabitische vrouw trouwde in haar eigen land met de Israeliet Machlon, die met het gehele gezin een tijdelijk onderkomen in Moab had gezocht. Machlon stierf echter, want ook jonge mensen kunnen sterven. Ruth keerde met haar ook weduwe geworden schoonmoeder terug naar Israel. Uit het huwelijk van Machlon en Ruth waren geen kinderen voortgekomen.

Eenmaal in Bethlehem neemt Boaz, familie van haar overleden man en schoonvader, Ruth tot vrouw, met de bedoeling dat Machlons naam niet zou uitsterven en vergeten worden. Boaz nam als lossen zijn verantwoordelijkheid en handelde zoals men deed bij een zogenaamd leviraatshuwelijk. Daarover lezen wij in Deuteronomium 25:5-10. Als broeders samenwoonden en een

Apollos

Er was een nieuwe prediker in Corinthe gekomen. Bepaald geen onbegaafd man. Ook niet onkundig. Hij had de gave van het woord, welsprekend als hij was. Bovendien kon van hem gezegd worden, dat hij machtig was in de Schriften. Apollos was zijn naam. Voordat hij in Corinthe was aangekomen was zijn roem hem al vooruit gesnel. Graag had men hem dan ook de preekstoel afgestaan. En Apollos heeft gepreikt. Het maakte indruk. Diepe indruk.

Er waren twee gemeentelieden die ook hadden geluisterd. Een man, Aquila, en zijn vrouw Priscilla. O ja, zij hadden respect voor wat ze hadden gehoord. Het had hun instemming. Maar ze hadden ook bepaalde dingen niet gehoord. Er miste wat in de prediking. Nee, dat vonden ze niet omdat ze zo kritisch waren ingesteld en op iedere prediker wat hadden te vitten. Ze hadden zelf ook inzicht ontvangen in de Schriften. De Heilige Geest was hun leermeester geweest. En zodoende konden ze met onderscheid luisteren. Daardoor kwam het dat ze in de preken van Apollos wat misten.

Ze gingen met hem praten. En ze legden hem de weg Gods 'bescheidenlijker' (dat is: nauwkeuriger) uit. Apollos deed toen niet hautain. Hij stelde zich niet boven hen, omdat hij nu eenmaal theologie gestudeerd had. Nee, hij luisterde. En hij onderzocht zichzelf. Toen moest hij hen nog gelijk geven ook. En hij dankte God voor die ontmoetingen, die zich ongetwijfeld herhaald hebben. Zo af en toe ging Apollos nog eens naar die twee. En zijn prediking werd verdiept en verbreed. Wat heeft ook de gemeente van Corinthe daar baat bij gehad.

Zulke mensen in een gemeente moeten in waarde gehouden worden. Zijn ze er nog? Misschien woont Priscilla wel in een klein huisje even buiten het dorp aan een onverharde zandweg. En Aquila is misschien te vinden in een rijtjeshuis ergens in een oude wijk. Zoek ze maar eens op en luister maar eens naar hen. Het kan heel profijtelijk zijn, vooral voor jonge dominees. Uit eigen ervaring kan ik dat volkomen beamen. Als ik nog denk aan bijvoorbeeld Wouter de Jong in Bunschoten, om er maar een te noemen. Of de vrouw van Aart Heek, die soms iets had van een 'profetes'.

Ja maar, onze dominee heeft toch een complete theologische opleiding gehad! Dat zal wel, maar wist u dan niet dat ze in Apeldoorn alleen maar basis onderwijs geven? Ja echt! Voortgezet onderwijs komt pas in de gemeente en daar gebruikt God Aquila's en Priscilla's voor. En hoger onderwijs dan? Dat geeft de Heere Zelf, door Zijn Geest. Maar dat gebeurt privé, 'als de ziele luistert'.

P. den Butter

van hen stierf kinderloos, moest een broer van de overledene de weduwe tot vrouw nemen. Ook ter bescherming van de weduwe, maar vooral om de naam van de overledene in gedachtenis te houden. De eerste zoon uit dit nieuwe huwelijk werd als de zoon van de overledene beschouwd.

Een ander gevolg van het feit dat Boaz de lossing op zich nam was, dat ook het bezit van Elimelech en zijn zonen, dus niet alleen van Machlon, maar ook Chilion, Orpa's overleden man, toe zou komen aan de eventuele zoon van Ruth, verwekt door Boaz. Inderdaad werden zij gezegend met een kind. Zijn naam was Obed. Zo bleef Machlons naam als het ware voortbestaan, waar het zijn bezittingen betrof. In Obed. Want Obed werd gezien als de zoon van Ruth, de weduwe van Machlon.

Maar Machlon was niet de natuurlijke vader van Obed. Obed was een zoon van Boaz. En daarom wordt in Mattheus de naam van Machlon niet genoemd. Mattheus 1 gaat zowiezo aan vele bijzonderheden en achtergronden die bij

elke naam horen, voorbij. Ook aan de zaak van de lossing. Want het gaat de evangelist in de weergave van dat geslachtsregister niet om allerlei bijzonderheden, maar om aan te tonen dat "onze Heere uit Juda gesproten is", zoals Hebr. 7:14 het uitdrukt. Of, anders gezegd, hij toont aan dat de Christus de Zoon van David is. Dat is voor de evangelist de boodschap die hij door wil geven. En daarom gaat de evangelist aan allerlei bijzonderheden, de oorspronkelijke lezers, maar ook ons bekend vanuit het Oude Testament, voorbij. Mattheus begint zijn beschrijving van het evangelie met een geslachtsregister. Zoiets sprak de joden bijzonder aan. En dat was juist de bedoeling van de evangelist, die de goede boodschap van het heil vooral aan zijn eigen volk, de joden, door wilde geven.

Ik hoop dat dit antwoord tot tevredenheid van de vraagsteller is!

K. Hoefnagel

En pas als we dat gingen doen hebben ook onze andere gaven waarde voor Hem.

Het volk moet het wel met lede ogen hebben aangezien dat de soldaten van Sisak zowel het paleis als de tempel leeg plunderden. En ze konden er niets tegen doen. Wat een vernedering! En om dan te moeten erkennen dat het om hun zonde is...

Zo is het een stuk leger geworden in de tempel. Veel van de rijkdommen is weg. Gods huis is nu lang niet zo mooi meer. Maar beseft het volk dat het belangrijkste er nog wel is? Het altaar; de ark. Op de een of andere manier heeft de Heere Sisak gedwongen die heilige dingen te laten staan. Daar moest hij van af blijven. Want de Heere wil dat de ware dienst des Heeren voortgang zal hebben. Heeft het volk verstaan dat de eigenlijke rijkdom van de tempel dus nog gebleven is?

Als Rehabeam in zijn paleis rondloopt, moet hij met pijn in zijn hart constateren dat het daar knap leeg geworden is. Brengt hem dat op zijn plaats, in echte verootmoediging voor de Heere? Immers wat moet er nog meer gebeuren om een mens op zijn plaats te brengen? Ziet Rehabeam ook het voorrecht dat de Heere zijn leven nog spaart en dat Sisak geen moordpartij aanricht in Jeruzalem? Hoe is Rehabeam eigenlijk onder dit alles?

Surrogaat

Het gaat hem allemaal erg aan het hart. Begrijpelijk is dat wel. Zeker als we bedenken dat Rehabeam in luxe en weelde is groot geworden. Voor zo iemand valt het niet mee als hij meemaakt dat al zijn rijkdom wordt weggesleept. Rehabeam heeft het er moeilijk mee. Hij is ook niet zover als de christenen aan wie de Hebreënbrieff geschreven is. Van die mensen kan de schrijver zeggen dat ze de beproving van hun goederen met blijdschap hebben aangenomen, in de wetenschap dat ze een beter en blijvend goed in de hemelen hebben (Hebr. 10:34). O nee, op dat niveau staat Rehabeam niet. Hij is zo gewend aan pracht en praal dat hij onmiddellijk maatregelen laat nemen waardoor de schade zoveel mogelijk beperkt zal blijven of waardoor hij voorlopig de schijn van welvaart nog zal kunnen ophouden.

Bij de rijkdom in het paleis hoorden ook de gouden schilden die Salomo indertijd had laten vervaardigen en die dienst deden wanneer de koning door zijn lijfwacht vergezeld naar de tempel ging. Dan werden die schilden door de lijfwacht gedragen en het volk kon er van onder de indruk komen. Maar die schilden zijn nu weg. Sisak zag er ook wel wat in. Hoe moet het dan nu als

de schatten die in het koninklijk paleis te vinden zijn - en dat is niet gering zoals blijkt uit 1 Kon. 10 - haalt Sisak weg. Ook al de rijkdom die in het huis des Heeren is te vinden. David had in zijn dagen hard voor deze kostbaarheden gespaard en Salomo was daarmee voortgegaan. Maar het verdwijnt allemaal naar Egypte, het land waar Israël indertijd op zo'n wonderlijke wijze uit verlost was. Het is slechts een paar decennia geleden dat de tempel in gebruik is genomen en dat al het goud en zilver aan de dienst des Heeren was gewijd, en nu is alles weg. Het zal ook nooit meer terugkeren.

Maar waarom staat de Heere dit toe? Het was toch Zijn goud en Zijn zilver en Zijn kostbaarheden? Ach, wat zal de Heere Zich druk maken om gouden schalen en zilveren bekens. Al het goud en zilver in de gehele wereld is immers al van Hem (Hagg. 2:9). En als de Heere van Israël niet meer kan krijgen dan zilver en goud, dan mag die rijkdom best naar Egypte verdwijnen. Waar de Heere veel meer bij geïnteresseerd is, is het hart van Zijn volk. Dat wil Hij hebben. En als ze Hem dat onthouden dan begeert Hij ook hun goud niet.

Zo is het nog. Zeker, voor de dienst des Heeren dienen we onze offers te brengen. Die dienst heeft het nodig en de Heere is het waard. Maar als het bij die gaven blijft kunnen we God er nooit mee behagen. Ons hart wil Hij hebben. Hij vraagt dat we dat aan Hem geven.

Bijbelstudie

REHABEAM - 9

2 Kronieken 12:9-16

1 Koningen 14:25-31

God zou ontkoming geven. Sisak, de egyptische koning, zal door de Heere in de toom gehouden worden, zodat hij niet alles zal kunnen doen wat hij zich had voorgenomen. Het volk zou gespaard blijven en daardoor zou het aantal slachtoffers in deze oorlog gering zijn. God gedenkt aan Zijn verbond. Hij is de HEERE, de onveranderlijke Verbondsgod.

Jeruzalem geplunderd

Rehabeam heeft geen kans gezien om met zijn leger de steeds verder oprukkende Sisak tegen te houden. En als het vijandelijke leger Jeruzalem nadert is er van tegenstand van de kant van Juda helemaal geen sprake meer. Uit de beschrijving die de bijbelschrijver ervan geeft krijgen we de indruk alsof Jeruzalem een open stad is en dat Sisak er zo kan binnen marcheren. Het volk van Juda lijkt wel met verlamdheid geslagen. Sisak kan gemakkelijk vele slachtoffers maken en velen als slaven meevoeren naar Egypte. Toch gebeurt dat niet. En dat het niet gebeurt is doordat de Heere Sisak onder controle houdt.

Wat Sisak wel mag doen en waar de Heere hem helemaal de vrije hand in laat is het plunderen van Jeruzalem. Al

Rehabeam naar de tempel gaat? Lopen zijn trawanten dan met lege handen? Worden ze dan elke keer weer aan de vernedering die over hen gekomen is, herinnerd?

Rehabeam weet er wat op. Er is een ander metaal dat wel wat op goud lijkt. Natuurlijk moet men dan niet al te precies kijken, maar op een afstand ziet koper er net eender uit als goud. Koper blinkt ook in de zon. Koperen schilden kunnen ook best indrukwekkend zijn. Dus laat Rehabeam schilden van koper maken. Ze hebben hetzelfde formaat als de schilden van vroeger en ze zien er net eender uit. Alleen, het is namaak, surrogaat.

En als Rehabeam straks weer naar de tempel gaat, omringd door de soldaten van de lijfwacht, worden die nieuwe schilden gedragen. Het is net alsof er niets veranderd is vergeleken met vroeger. En toch is er heel wat veranderd. Zijn er onder de soldaten van de lijfwacht geen die wat glimlachen als ze de koning weer moesten vergezellen terwijl zij zo'n koperen ding moeten dragen? Glimlachen om de pronkzucht van de koning die desnoods wel tevreden wil zijn met imitatie.

Ondertussen beseft iedereen dat het om namaak gaat. Die koperen schilden hoeven dan ook niet zo zorgvuldig bewaard te worden als de gouden indertijd. Die gouden schilden werden op een speciale plek bewaard, waar ze goed bewaakt werden: in het huis van de Libanon - een versterkte vesting. Want stel eens dat ze geroofd zouden worden... Maar die koperen schilden worden opgeborgen in de kamer der trawanten; gewoon in de kazerne, waar de manschappen gelegerd zijn. Die hoeven niet goed bewaakt te worden. Daar steekt immers niemand zijn hand naar uit?

Eigenlijk is Rehabeam een trieste figuur. Zie hem daar gaan naar de tempel, omringd door zijn soldaten. Ja, het blinkt wel in zijn omgeving. Maar het is koper dat blinkt. Zo gaat hij naar Gods huis en zo beleeft hij zijn godsdienst. Maar die godsdienst is net als die schilden: namaak; surrogaat.

Rehabeam is ook in dit opzicht niet de enige. Overal treffen we namaak aan. Ook in de godsdienst. Er is namaak-bekering en namaak-geloof. Niet het goud des geloofs, maar koper. Je kunt er wel mee pronken, maar het is niet echt. Met allerlei eigengemaakte dingen kunnen wij ons nog wel tevreden stellen, maar God doorziet het. Hem bedriegen we er niet mee. Zien we trouwens het onderscheid wel tussen goud en zilver?

U ziet maar weer dat we bij het lezen van de Bijbel passages tegenkomen die ons ertoe dringen onszelf af te vragen: Hoe is het bij mij? Is het echt? Hier tref-

fen we weer zo'n passage aan. Lees er niet overheen.

Evaluatie

De bijbelschrijver gaat zijn verslag over de regering van Rehabeam afronden. Daarbij geeft hij eerst een evaluatie van die regering. En tevens een karakterisering van Rehabeam. Hij kan weinig fraais constateren. Integendeel, de conclusie moet luiden dat Rehabeam deed wat kwaad was, omdat hij zijn hart niet richtte om de Heere te zoeken. Ondanks een paar gunstige dingen die van deze koning gezegd konden worden zoals zijn verootmoediging voor de Heere naar aanleiding van de boodschap van Semaja, moet het eindoordeel toch ongunstig zijn. Hij deed wat kwaad was. Zijn hart was niet op de Heere gericht.

O ja, er waren inderdaad wel een paar goede dingen. Rehabeams leven was niet een leven van enkel goddeloosheid. Maar hij was een man die hinkte op twee gedachten en die tenslotte aan de verkeerde kant terecht kwam. Zoals het gebeurt met alle dubbelhartigen.

Ook waren er in Juda nog goede dingen. Ondanks de afgodendienst en de daaraan verbonden zondige praktijken werd op verschillende plaatsen de Here nog wel in oprechtheid gediend. Er waren nog rechtvaardigen in het land. Mede terwille van hen heeft de Heere het volk niet 'ten uiterste verdorven', zoals vs 12 zegt. Dat bewijst, dat de aanwezigheid van godvrezende mensen in een land Gods oordelen tempert en dat zij zo het hele land tot zegen mogen zijn.

Maar die rechtvaardigen zijn niet de mensen geweest waar Rehabeam een voorbeeld aan nam. Had hij dat maar gedaan. Zij waren degenen die hem echt tot steun hadden kunnen zijn, met name door hun voorbeding. Maar het hart van de koning ging een andere kant uit. Er waren momenten dat hij wel goed wilde, maar als het er op aan

kwam, koos hij weer verkeerd. Zijn hart was gedeeld. Dubbelhartig was hij en een dubbelhartig man is ongestadig in al zijn wegen (Jac. 1:8).

David, Rehabeams grootvader, wist het beter. Van hem is het gebed opgetekend: Verenig mijn hart tot de vreze van Uw Naam (Ps. 86:11). Zo alleen kan een mens de Heere in oprechtheid zoeken en dienen. Daar hebben we een nieuw hart voor nodig en dan ook nog een ongedeeld hart, een verenigd hart. Zo gaan we ons ook oriënteren op één ding. Vinden we dat niet in de Schrift? David zegt: Eén ding heb ik van de Heere begeerd (Ps. 27:4). Tegen de met vele dingen bezig zijnde Martha zegt de Heiland: Eén ding is nodig (Luk. 10:42). De rijke jongeling hoort uit dezelfde mond: Eén ding ontbreekt u (Mark. 10:21). Wie er ook wat van begreep is Paulus, die we een keer horen zeggen: Eén ding doe ik (Fil. 3:14).

De balans van Rehabeams leven slaat door naar de verkeerde kant. Helaas, helaas. Zo is hij ook gestorven, na een regeringsperiode van zeventien jaar. De zoon, voor wie hij een voorkeur had, Abia, wordt zijn opvolger op de troon. Ook Rehabeam heeft de weg van alle vlees moeten gaan en hij is niet eens oud geworden. Ook hij heeft zijn plaats moeten afstaan aan een ander. En voor Rehabeam is het gordijn gevallen. We zullen niet achter dat gordijn proberen te kijken. Wel zullen we de conclusie moeten trekken: Deze zoon van David is niet de beloofde Zoon geweest. En ook deze conclusie zullen we trekken: Deze Rehabeam met zijn gedeelde hart kan ook niet het voorbeeld zijn dat wij zullen navolgen. Als het aankomt op voorbeelden die het navolgen waard zijn dan staan er gelukkig nog wel andere namen in de Bijbel.

P. den Butter

De praktijk der godzaligheid

Het avondmaalsformulier [12]

"Ten andere onderzoekte een iegelijk zijn hart of hij ook deze gewisse belofte van God geloofd, dat hem al zijn zonden, alleen om het lijden en sterven van Jezus Christus vergeven zijn..." De zelfbeproeving waartoe het formulier oproept, blijft niet beperkt tot de kennis van zonden en vervloeking en eindigt ook niet in mishagen en verootmoediging. Maar de voorbereiding op het Heilig Avondmaal stuwt naar een antwoord op de vraag of er ook geloof is, geloof in de belofte van God.

wonder

Het is heel wezenlijk dat Olevianus nu doorstoot naar dat waar het echt op aankomt in het leven van de ware christen. In het voorgaande is aandacht gegeven aan de rechte zelfkennis. De kennis van de zondige en verloren mens die zich voor de rechterstoel van de heilige God gesteld ziet. En die erkennen moet dat er geen mogelijkheid tot zaligheid is dan alleen door het wonder van Gods genade. De erkenning van zonde en schuld die alleen door de Heere Zelf kunnen worden weggenomen. De mens die overtuigd is van de ernst van

de zonde, van de rechtmatigheid van Gods toorn en van de onontkoombaarheid van Gods verdiende vloek. Immers, *"vervloekt is een ieder die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der Wet..."* Eerder heeft deze rechtvaardige God die zonden aan Zijn eigen lieve Zoon gestraft, dan dat Hij ze onvergoldden zou laten. De bittere, smadelijke en vervloekte dood van de Heere Jezus aan het kruis predikt het overduidelijk.

Deze kennis van zonde en ellende, van toorn en vervloeking, is onmisbaar. Ze is nodig opdat er plaats zou zijn voor het werk van de Middelaar, de mens Christus Jezus. Ze is ook nodig, telkens weer, wil Gods kind met vrucht en zegen het Avondmaal des Heeren ontvangen. Het overdenken van de noodzaak van verzoening wil leiden tot de troost van deze verzoening, zo aangrijpend uitgebeeld in de tekens van de heilige Tafel: het gebroken brood en de vergoten wijn.

Maar, hoe nodig ook, met het overdenken van dit alles kan niet worden volstaan. De Wet leidt tot kennis der zonde. En zelfs de overdenking van het kruis evangelie, aldus het formulier, leidt tot erkenning van ellende en schuld. Maar er is meer. In de overdenking van wie ik voor God ben, ligt ten diepste de ware troost niet. En de erkenning van eigen geestelijk faillissement kan het laatste in het leven voor de Heere niet zijn. De drieduizend op de Pinksterdag in Jeruzalem konden het niet doen met de verslagenheid in hun hart en met hun vragende uitroep om wát te doen. En Saulus van Tarsen in de Rechte Straat te Damascus was ook niet tevreden met zijn blindheid en zijn aanhoudend bidden tot de Heere. Er moest een antwoord komen. Het kenmerk van de ware nood is dat ze zich niet laat troosten met die nood zelf, maar uitzielt naar verlossing uit de nood. Dat geldt in de weg náár Christus. Het geldt ook in het leven uit Christus. Als dezelfde Saulus, nu Paulus geheten, de klacht laat horen dat hij vleselijk is en onder de zonde verkocht [Rom. 7], kan hij daarmee niet volstaan. In een schreeuw naar zijn God laat hij zijn klacht horen: *"Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?"* Maar het antwoord volgt: *"Ik dank God, door Jezus Christus, onze Heere!"*

het hart

In dit tweede onderdeel van de ware zelfbeproeving wordt dus aangedrongen op een onderzoek naar het geloof. Het geloof in de belofte van God. De christen dient zich te toetsen of hij het Woord van God, en dan met name de heilrijke toezeggingen van Gods genade, ook daadwerkelijk gelooft. Het onderzoek daarnaar dient zich te rich-

ten op het hart, zegt Olevianus. *"Ten andere onderzoekte een iegelijk zijn hart..."* Ook hier dus weer een heel persoonlijke zaak. Bij het de maat nemen van mezelf kan ik niet volstaan met een aantal aspecten van mijn bestaan. En mag ik me nog minder beperken tot enkele zaken aan de buitenkant van mijn leven. Nee, de beproeving geldt m'n hart, mijn diepste ik, mijn gehele ik! Dit is dus wezenlijk niet anders dan waar het in 't eerste stuk om ging: *"een iegelijk bedenke bij zichzelf..."* Ook bij het derde element lezen we iets dergelijks: *"ten derde onderzoekte een iegelijk zijn consciëntie"* – zijn geweten dus. Het gaat er dus nauw aan toe. Hartdoorzoekend examen geëist! Met minder kan het niet.

Ondertussen verwonder ik me erover hoe precies mannen als Olevianus hun woorden wisten te kiezen. Het lijkt een willekeurige manier van uitdrukken: achtereenvolgens *"bij zichzelf..."*, *"zijn hart..."* en *"zijn consciëntie..."* Maar deze aanduidingen zijn weloverwogen gekozen, reken maar. Waar zetelt immers dat geloof waarover het in het *ten tweede* gaat? Luister maar naar de apostel Paulus: *"Met het hart (!) gelooft men ter rechtvaardigheid en met de mond belijdt men ter zaligheid"* [Rom.10]. Niet minder naar Johannes: *"Hieraan kennen wij dat wij uit de waarheid zijn en wij zullen onze harten (!) verzekeren voor Hem"* [1 Joh. 3]. Onderzoek van ons hart, op zoek naar het geloof in Gods belofte dat daar zetelen moet. Dat wil overigens niet zeggen dat de oefening van het geloof ook niet een zaak van het verstand en van de wil en van het gevoel zou zijn. Die worden in de dingen van het geloof zeker niet uitgeschakeld. Duidt onze Heidelbergse Catechismus het ware geloof niet aan, allereerst als

een zeker weten of kennis waardoor ik alles voor waarachtig houd wat God ons in Zijn Woord geopenbaard heeft? Nee, dat gaat zeker niet buiten het element van het redelijk weten en beseffen om. Toen de opgestane Heere Jezus, zoals beschreven in Lukas 24, zich aan de elf discipelen openbaarde en toen Hij hen in herinnering bracht dat al in de Wet van Mozes en in de Profeten en in de Psalmen van Hem geschreven is, *"toen opende Hij hun verstand, opdat zij de Schriften verstonden."* En wat de functie van de emotie betreft – zie daar de vader van de maanzieke jongen bij de Heere Jezus staan. De Heere Jezus zegt tot hem: *"Zo gij kunt geloven, alle dingen zijn mogelijk dengene die gelooft!"* En terstond, de vader van het kind, roepende met tranen, zeide: *"Ik geloof, Heere! Kom mijn ongelovigheid te hulp."*

Verstand, wil, gevoel... Er is geen functie van het innerlijk leven dat niet ingeschakeld wordt in de oefening van het geloof. *"Maar de dieper schuilende aandrang, de heilige passie, de immer stuwende krachtbron des geloofs schuilt in het hart, uit hetwelk zijn de uitgangen des levens"* (B. Wielenga). Daarom onderzoekte een iegelijk zijn hart of hij ook de gewisse belofte van God gelooft!

Het voorwerp van het ware geloof is niets meer of minder dan *de belofte van God*. Hier herkennen we de taal van de Reformatie. In de gezegende 16e eeuw kwam er nieuw zicht op het belovend spreken van de Heere in Zijn Woord. Maar daarover Deo volente de volgende keer.

J.M.J. Kieviet

Sprekend verleden

WILHELMUS à BRAKEL

Levensloop

Wilhelmus à Brakel werd op 2 januari 1635 geboren in Leeuwarden. Zijn vader was Theodorus à Brakel. Wilhelmus studeerde theologie in Franeker en in Utrecht. In 1662 werd hij predikant te Exmorra, in 1665 te Stavoren, in 1670 te Harlingen, in 1673 te Leeuwarden en in 1683 te Rotterdam, waar hij 30 oktober 1711 overleed. Zijn laatste preek hield hij op 30 augustus 1711 over Psalm 63:2. In de weken voor zijn sterven sprak Wilhelmus: Hier ligt die boom die 76 jaar heeft gestaan, vele zomers en winters heeft verduurd, Jezus had hem geplant, gesteld in Zijn hof, groot gemaakt en nu neemt Hij hem weg. In de laatste uren

vroeg iemand hoe het met hem was. Heel wel, sprak hij, ik rust in mijn Jezus, ik ben met Hem verenigd, ik wacht maar, dat Hij komt, doch ik onderwerp mij met alle stilheid. Na zijn sterven hield ds. A. Hellenbroek een gedachtenispreek: Rouwklacht in de straten van Rotterdam over het afsterven van den heer Wilhelmus à Brakel. Wilhelmus à Brakel stond in hoge achting bij velen. Brakel had in zijn leven een goede gezondheid en een helder verstand. Hij had grote Schriftkennis en was in de godzaligheid geoeffend. Zijn tere en innige godsvrucht was de gemeente ten voorbeeld. Hij vond het duizendmaal heerlijker een verkondiger van het Evangelie te zijn dan een koningskroon te dragen. Wilhelmus à Brakel was getrouwd met Sara Nevius.

Haar meditaties over het verborgen leven met de Heere werden in 1706 door haar man na haar dood uitgegeven Brakel kwam in contact met Anna Maria van Schurman, met wie zijn vrouw bevriend was. Wilhelmus à Brakel heeft tegen het labadisme gewaarschuwd. Brakel verdedigde het standpunt dat de overheid geen macht in en over de kerk had.

Redelijke godsdienst

Het bekendste werk van Brakel is zijn boek: Redelijke godsdienst. De titel is ontleend aan Romeinen 12:1. Het verscheen in 1700. Hellenbroek zei bij het verschijnen dat dit boek de tijd wel zou verduren. Dat is inderdaad waar geworden. In de 18^e eeuw verschenen van dit werk 20 herdrukken. Brakel vraagt nadrukkelijk aandacht voor de beleving van het geloof en de praktijk der godzaligheid. Het eerste deel is een dogmatiek. Het tweede deel gaat over de wet, het gebed over nederigheid en zachtmoedigheid enz. In deel drie lezen we over een bedeling des verbonds en de handelingen van God met Zijn Kerk in het Oude Testament onder de schaduwen en in het Nieuwe Testament onder de vervulling, vertoond in een verklaring van de Openbaring van Johannes. Brakel was een gematigd chiliast. Hij wees de komst van Christus voor de komst van het duizendjarig rijk af. Hij geloofde wel in een bloeitijd voor de kerk in de toekomst en in de bekering van het volk Israël. Tot op de dag van vandaag wordt er in de Redelijke Godsdienst gelezen. Velen van ons zullen dit boek in hun bezit hebben. Maar lezen we er ook in? Hebben we kennis genomen van de inhoud van dit boek? Het boek is een eenvoudige en overzichtelijke verhandeling over het christelijk geloof en het christelijk leven. Brakel had met dit boek bijzonder de gemeente op het oog. Maar Brakel hoopte ook dat studenten en jonge predikanten met dit boek hun winst zouden doen.

Aanhoudend bidden

Omdat de biddag net achter ons ligt leek met mij goed enkele dingen door te geven uit de Redelijke Godsdienst over het gebed. Het gebed dient zich niet te beperken tot de biddag voor gewas en arbeid. Er dient zonder ophouden gebeden te worden. Er dient aanhoudend gebed te zijn. De Heere wil dat dagelijks de knieën voor hem worden gebogen. Dit staat immers duidelijk in Gods Woord: "Bidt zonder ophouden." We lezen aangaande deze zaak in de Redelijke Godsdienst: Laten we de volgende zaken overwegen om ons tot het gebed op te wekken. A. Het aanhouden in het gebed wordt overal als een bijzondere plicht aanbevolen en bevolen.

Rom. 12: 12: Volhardt in het gebed. Ef. 6:18: Met alle bidding en smeking biddende te allen tijde in den Geest en tot hetzelfde wakende met alle gedurigheid. Kol. 4:2: Houdt sterk aan in het gebed. Luk. 18:1: En Hij zeide ook een gelijkenis tot hen, daartoe strekkende, dat men altijd bidden moet en niet vertragen. B. Het aanhouden brengt de ziel in een goede gestalte. 1. Het leert God beter erkennen als de vrijwillige Gever, Die aan ons niets verplicht is, en geven of niet geven kan. Als Hij geeft, is dat alleen genade en goedheid. 2. De bidder wordt daardoor tot grotere ootmoedigheid gebracht, omdat hij zich beschouwt als alle genade en weldadigheid onwaardig. Spr. 18:23: De arme spreekt smeking. Men acht de zaak waardevoller, als men ze op vele gebeden verkregen heeft. Men is meer verblijd, omdat men erin ziet, dat God het op onze gebeden gegeven heeft. C. Het aanhouden doet ontvangen. Op het lange worstelen werd Jakob gezegend (Gen. 32). Op het lange achternalopen kreeg de Kanaanese vrouw haar begeerte (Matth. 15). Op het dikwijls herhalen van het gebed kreeg Elia regen (1 Kon. 18). Op het gedurig gebed van de gemeente werd Petrus wonderlijk verlost uit de gevangenis (Hand. 12). Op het eendrachtig volharden in het bidden en smeken werd de Heilige Geest op de Pinksterdag overvloedig uitgestort (Hand. 1 en 2). Omdat velen één keer ergens om bidden en daarna niet aanhouden, daarom krijgen ze ook niets. Zie dan toe, wacht u van alles wat u zou beletten om te volharden in het aanhouden, namelijk: sloomheid en luiheid; ongelooft dat u de zaken zult krijgen; slapheid in de begeerten; verdeeldheid in de begeerten, namelijk gedeeltelijk geestelijke en gedeeltelijk aardse dingen; onbestendigheid in begeerten. Deze en dergelijke dingen laten de bidder al snel met het bidden stoppen en verhinderen hem het meermalen te herhalen. Daarom moet hij heengaan zonder zijn begeerten te ontvangen. Richt dan op de trage handen en de slappe knieën.

Verhinderung om te bidden

In de Redelijke Godsdienst behandelt Brakel verhinderingen om te bidden. De gedachte kan opkomen dat God toch alles al weet. Dan is het toch niet nodig Hem alles voor te leggen in het gebed. Brakel zegt dat het gebed toch nodig is "niet om God iets bekend te maken, wat Hij niet weet, maar om te tonen dat u ze ook kent, gevoelt en dat u God erkent als de enige Helper." Ook kan de gedachte opkomen dat God al besloten heeft wat Hij geven zal of niet. Het antwoord van Brakel is dat God ons bindt aan de middelen. Terecht schrijft hij:

'God heeft ook al besloten hoe lang u zult leven; laat u daarom het eten en het drinken na?' De volgende tegenwerping kan oprijzen in het hart: Veel mensen bidden niet en krijgen toch veel. Brakel antwoordt dat dit slechts lichamelijke en tijdelijke zaken zijn die zulke mensen ontvangen. Het geestelijke schenkt de Heere op het gebed. Ook kan gezegd worden dat de Heere nog nooit iets gegeven heeft op het gebed. Brakel zegt dan dat niet alles gegeven wordt wat onze ongeregelde begeerten wensen. Ook kan de gedachte benauwen dat alles wat tot het ware gebed behoort ontbreekt. Brakel antwoordt ondermeer dat het zuchten voor de Heere niet verborgen is. Een volgende verhindering is de gedachte niet te durven bidden omdat men steeds weer zondigt. Brakel antwoordt dat de oude mens verdorven en sterk is. "God laat hierom zonden in u over, opdat u altijd in een nederige toestand zou zijn en opdat u dagelijks Christus zou gebruiken. Het zou spotten zijn, als u niet steeds hartelijk begeerde om niet meer te zondigen en zowel om kracht tegen als om vergeving van de zonde bad. Maar nu u dat doet, laat u dan door het voortdurend zondigen niet van het gebed afhouden, maar kom temeer (in het gebed), omdat u verzoening en kracht nodig hebt en opdat de genade Gods temeer verheerlijkt worde." De laatste verhindering die behandeld wordt is de vrees niet wedergeboren te zijn. Het gebed van onbekeerden is God toch niet aangenaam? Brakel geeft dit antwoord: "Bid omdat de nood u dringt, omdat u het zonder die begeerde zaak niet uithouden kunt, ook al kan uw gebed niet in het register van deugden ingeschreven worden. God hoort wel de jonge raven als zij tot Hem roepen. God hoorde het geschrei van Ismaël, toen hij van dorst zou versmachten, terwijl hij onder een struik gelegd was. U verlangt ernaar om bekeerd te worden, om deel aan Christus te hebben, naar heiligheid en alle geestelijke weldaden. Hoe meer u daaraan deel kreeg, hoe liever het u zou zijn. Die begeerten en aandoeningen zijn waarlijk beginselen van de wedergeboorte en van leven. De Heilige Geest alleen heeft die in u gewerkt en Hij port u daarom aan om te bidden. Wel aan dan, volg de Geest, en u zult ervaren dat uw gebed de Heere aangenaam is. Dat Hij u steeds zoveel zal geven als voor u naar lichaam en ziel nodig is. Ik acht dat nu uw bekommerde gedachten voldaan zijn. Neem dan vrijmoedigheid om te bidden. Maar zie toe, dat u deze uitvluchten niet maakt om uw luiheid te koesteren en u enigszins gerust te stelen als u het bidden nalaat."

A. van Heteren

Michiel Bakker, Thuis in het Beloofde Land. Vijftien Joden over hun terugkeer naar Israël, uitgeverij De Banier, Utrecht, 160 blz., € 24,95, ISBN 978-90-336-0770-7.

De staat Israël werd in 1948 gesticht. Uit alle hoeken der aarde zijn Joden naar dit land toegekomen. Zij hadden het gevoel in Israël thuis te horen en daar zichzelf te kunnen zijn. In 2008 was het zestig jaar geleden dat de staat Israël werd gesticht. In dit boek dat nu verschenen is vertellen vijftien Israëliërs hun levensverhaal. Zij zijn afkomstig uit Nederland, België, Polen, Hongarije, Wit-Rusland, Marokko, Ethiopië, Iran en Argentinië. Zo lezen we van een bejaard echtpaar dat de Tweede Wereldoorlog heeft meegemaakt. De man is geboren in Deventer (Nederland) en de vrouw in Oldenburg (Duitsland). Als 8-jarige kreeg Edith Samuel-Jakobs te horen op de lagere school in Duitsland dat zij vergif was. Haar medeleerlingen bespuwden haar, vernederden haar en zongen: 'Das Judenblut muss spritzen.' In 1969 emigreerde zij met haar man en kinderen vanuit Nederland naar Israël. Hitler, de Duitse Haman, heeft het niet voor elkaar gekregen het Joodse volk van de aardbodem weg te vagen. Dit echtpaar heeft 7 kinderen, 40 kleinkinderen en 39 achterkleinkinderen. We lezen ook over de voormalige kapitein van de *Exodus* 1947 in dit boek. Met ruim 4500 overlevenden van de Holocaust aan boord voer dit schip in 1947 naar het mandaatgebied Palestina. De overlevenden mochten echter van de Engelsen het Beloofde land niet binnen. De oud-kapitein stamt af van Zebulon. Zijn relaas is indrukwekkend. We citeren wat we lezen op blz. 62: "Als kapitein van de *Exodus* voer hij in juli 1947 met ruim 4500 overlevenden van de Holocaust in de richting van Haifa. De Britse marine verbood het schip verder te laten varen, huiverig als ze was voor de toestroom van Joden naar het mandaatgebied Palestina, met alle etnische spanningen van dien. De passagiers verzetten zich. Bij gebrek aan wapens gooiden ze met conservenblikken om de Britten op afstand te houden. Bij de schermutselingen vielen drie doden. De volgende dag werd het schip de haven van Haifa binnengesleept. De vluchtelingen werden uiteindelijk door drie gevangenis-schepen teruggebracht naar Frankrijk. Daar ging een grote groep in hongerstaking en weigerde het schip te verlaten. Omdat de Franse regering niet met geweld wilde ingrijpen, brachten de Engelsen de vluchtelingen uiteindelijk naar een

Duitse haven. Wrang genoeg kregen de Joden uiteindelijk weer een plek in twee voormalige concentratiekampen. Een destijds 13-jarige passagier verwoordde het zo: 'Opnieuw werden wij de zee op gestuurd. Er waren kinderen aan boord, en zwangere vrouwen. Iedereen zat op elkaar gepropt. Tweeënhalve maand bleven wij rondvaren. Nergens waren wij welkom. Uiteindelijk kwamen wij terug in Duitsland. Stel je voor, de hele wereld wees ons af en we moesten terug aan land in Hamburg, voor ons het symbool van de nazi's.' Omdat media de hele kwestie volgden, verspreidde het nieuws van de *Exodus* zich razendsnel. Tekst en foto's lokten internationaal woedende reacties uit. Het beleid van de Britten werd als wreed en harteloos bestempeld, terwijl de sympathie voor de Joden toenam. Het verhaal van de *Exodus* groeide zo uit tot een mijlpaal in de geschiedenis van Israël. Pas na de stichting van de staat in 1948 lukte het vele opvarenden wel om naar Israël te reizen." In het boek komen we de verschrikkingen tegen van de Nazikampen. Midden in het boek een fotoreportage over zestig jaar strijd. Ook zijn foto's geplaatst van een chassidische bruiloft, het Loofhuttenfeest, spanning alom en een moderne Ruth. Vier RD journalisten hebben het boek samengesteld en er zijn foto's van Sjaak Verboom geplaatst. In het eerste hoofdstuk komt *rabbijn David Brodman* aan het woord. In dat hoofdstuk kunnen we lezen van de verwachting die het volk Israël de eeuwen door gehad heeft aangaande de terugkeer naar Kanaän. Die terugkeer is in het Oude Testament voorzeggd. Brodman durft niet te zeggen of alle Joden naar Israël zullen terugkeren. Er is immers veel afval van het jodendom en de staat Israël houdt zich slecht aan de geboden van God. Brodman weet ook niet waar de tien stammen gebleven zijn. Het laatste hoofdstuk is van dr. M. van Campen en draagt als titel "Er is nog een lichtplek in de donkere geschiedenis te verwachten." Hij geeft in korte trekken weer wat *oudvaders* verwacht hebben aangaande de toekomst van het volk Israël. Hij begint met *Wilhelmus à Brakel*. Voor Brakel stond het vast dat de joodse natie in het laatste der dagen zich zou bekeren tot de Messias. Maar dat niet alleen. De Joden zouden ook weer terugkeren naar het land Kanaän en dat bewonen. Jeruzalem zou herbouwd worden. Brakel schrijft: "Als wij spreken van de bekering der Joden, zo verstaan wij daardoor de gehele natie, niet alleen Juda en Benjamin, die uit Babel wedergekeerd zijn en in Kanaän waren, tot op de verwoesting van Jeruzalem, maar ook de tien stammen." Brakel geloofde niet dat hij dit nog zou meemaken, maar de Heere zal

het op Zijn tijd snellijk doen komen. Van Campen promoveerde op een proefschrift getiteld: 'Gans Israël – Voetiaanse en coccejaanse visies op de joden gedurende de zeventiende en achttiende eeuw.' We lezen op blz. 159: "Ik zie, in het spoor van een groot aantal nadere reformatoren, niet in waarom er niet iets van een heilrijke periode zal zijn voor de jongste dag. Het herstel van Israël zal als een leven uit de dood zijn. Als hun afwijzing van het Evangelie al zoveel zegen voor de volken heeft gebracht, hoeveel te meer hun aanvaarding van Jezus als Messias! Het zal een bloeitijd tot gevolg hebben, meent de predikant, voor zowel het Joodse volk als voor de kerk uit de heidenen. Paulus zegt het tot drie keer toe: 'En indien hun val de rijkdom is der wereld, en hun vermindering de rijkdom der heidenen, hoeveel te meer hun volheid!' Kortom er is voor het aanbreken van de jongste dag nog een zegenrijke periode, een lichtplek in de donkere geschiedenis te verwachten." Van Campen legt er ook de vinger bij dat veel oudvaders over Israël spreken bij hun uitleg van zondag 48 van de Heidelberse Catechismus. Wat de *herbouw van de tempel* betreft waren de meeste oudvaders van mening dat dit tekort zou doen aan het volbrachte werk van de Heere Jezus. Wat de *landbelofte* betreft gelooft Van Campen dat het land aan Israël is toegezegd. "Het Joodse volk is het enige ter wereld dat zijn land gekregen heeft op de wijze van een belofte." Van Campen constateert dat de liefde voor Israël onder bevindelijk gereformeerden tanende is.

De vervangingsleer is volgens hem nog niet voorbij. Die leer stelt dat "Israël" in veel passages van de Psalmen en de profeten betekent gelovigen uit de heidenen. Van Campen sluit zich aan bij Ryle die gezegd heeft: "Ik heb lang tegen dat systeem geprotesteerd en ik hoop dat te blijven doen zolang ik leef." Het boek besluit met de volgende zinnen van de Jood Pinchas Lapide: "Jullie christenen hebben alles gedaan om ons te bekeren. Je hebt ons gedwongen gedoopt te worden, je hebt ons massaal vervolgd. Maar de enige legitieme methode, een christelijke levenshouding, hebben jullie ons nog nooit laten zien." We willen het boek ter lezing aanbevelen.

Randall J. Pederson, Wandel voor Mijn aangezicht, Bijbellezende met de puriteinen, gebonden, 375 blz., € 19,90 Uitgeverij De Banier, ISBN 978-90-336-0753-0.

Dit keurig uitgevoerde dagboek geeft voor elke dag een meditatie uit preken, boeken en brieven van verschillende puriteinen zoals Isaäc Ambrosius, John Bunyan, Christopher Love, John Owen

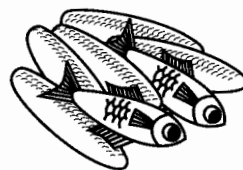
en Thomas Watson. Achterin staat een register zodat gemakkelijk nagegaan kan worden van wie en waar er gedeelten zijn opgenomen. Wat de gang van het kerkelijke jaar betreft bevinden we ons in de lijdenstijd. Daarom geven wij u een overdenking door die weergegeven is op blz. 106. Het is van de hand van Thomas Doolittle over de tekst "Door Wiens striemen gij genezen zijt." 1 Petrus 2:24. "Wat een bewonderenswaardige wijsheid en genade bezit God! De wonden die de zonde in onze ziel heeft gemaakt, doet Hij genezen door de striemen van Christus. De wijsheid van God is overweldigend. God bedacht een manier om van Christus' kwellingen een genezend middel te maken voor onze ziel. Daardoor betekenen Zijn wonden onze genezing. De genade van God verdient bewondering: Hij accepteerde de kwellingen van Zijn Zoon als straf voor onze zonden, in plaats van de slagen van Zijn wrekende gerechtigheid op ons te leggen en ons voor eeuwig te kwelen. Wij verdienen het om in stukken geslagen te worden met Zijn ijzeren roede en om geteisterd te worden met de roede van Zijn toorn. Maar wij worden daarentegen gered en we ontkomen door de striemen van Zijn Zoon. Onze wonden waren dodelijk wonden, maar Christus' wonden zijn helende wonden. Wat een Arts is de Zoon van God: Hij maakt balsem van Zijn zweren om de onze te verzorgen en te genezen! Wat een bijzondere Heelmeester: Hij maakt van het bloed dat uit Zijn lichaam driipt door wrede striemen en slagen, een drank voor zieke zondaars en geneest daarmee al hun ziekten! Overdenk dit tot u de wijsheid en de genade van God zult aanbidden." Dit dagboek biedt een goede gelegenheid kennis te maken met diverse puriteinen en kan zo een aansporing zijn hun werken ter hand te nemen. Tenslotte geven wij u een overdenking weer van Thomas Watson over Psalm 89:48 "Gedenk van hoedanige eeuw ik ben; waarom zoudt Gij aller mensken kinderen tevergeefs geschapen hebben?" Deze meditatie gaat over de kortstondigheid van het leven. We lezen op blz. 64: "Het leven is een damp, die voor een weinig tijds gezien wordt, en daarna verdwijnt" (Jak 4:14). Het leven is een rad dat aldoor draait. Kunstenaars beelden de tijd af met vleugels om haar vluchtigheid weer te geven. Job vergelijkt het leven met een snelle loper (Job 9:25). Ons leven vliegt voorbij. Ook vergelijkt Job het leven met een dag, en niet met een jaar. Het leven is als een dag: de kinderen zijn als het aanbreken van de dag, de jeugd is als de opkomende zon, de volwassenheid is als de zon op het hoogste punt, de ouderdom als de zon die ondergaat, ziekte als de avond en

daarop volgt dan de nacht van de dood. Hoe snel is deze levensdag voorbij! Vaak gaat de zon midden op de dag onder. Het leven eindigt al vóór de avond van de ouderdom. Soms gaat de levenszon meteen na zonsopgang onder. Snel na de ochtend van de kindertijd nadert al de macht van de dood. Hoe kort is het leven van de mens! Gedachten over de beperktheid van het leven kunnen het hart echter ook tevredenheid geven. Bedenk dat u hier niet langer dan een dag bent. U hoeft maar een korte weg te gaan en waarom zou u dan veel meenemen? We hebben slechts een dag te leven en mogelijk zijn we al bij de avond gekomen. Als God ons precies genoeg geeft om onze taken te vervullen tot de nacht, dan is het voldoende. Als een man voor een dag aangesteld wordt als heer over een huis en hij zou zich er zelf gaan vestigen, zou men dat niet als zeer

onbeschaamd zien? Daarom, als de dood ons elk moment van de aarde kan roepen dan is het uiterst dwaas om onbeheerst te dorsten naar de wereld. Ezaü zei ooit op een onverschillige toon over zijn eerstgeboorterecht: 'Zie, ik ga sterven; en waartoe mij dan de eerstgeboorte?' (Gen. 25:32). Laat een christen dit op godsdienstige manier zeggen: 'Zie, ik ga sterven, mijn graf ligt al klaar. Wat zal de wereld mij voor goeds doen? Ik heb genoeg tot zonsondergang, ik ben tevreden.' "

Bonisa

Z E N D I N G

Opleiding
Evangelisten
Jiao Zuo

Ploegers

Ploegers toerusten.
Evangelisten opleiden.
Namens u mag Bonisa het
toerustingcentrum Jiao Zuo
in China ondersteunen.

Kerkelijke medewerkers en toegewijde
evangelisten ontvangen daar een
opleiding om de ploeg van het Woord
op de akker te besturen.

Blijft u medearbeider?

Postbank 31.555.32 o.v.v. Evangelisten
Grachtweg 20, 2161 HN Lisse

Gebed vormt de basis
van ons zendingswerk.

Een biddend hart
Een gulle hand.

Dank u wel
voor wat u al deed
en nog wilt gaan doen.

www.bonisa.nl
0252 - 41 82 69

Persberichten

COGG

Contactorgaan Gereformeerde
Gezindte

CONFERENTIE

Onderwerp:

De katholiciteit van de kerkinhoud en
roeping

Bijdragen door:

Dr.H. van den Belt, prof.dr.B.Kamphuis
en drs.M.J.Kater.; met groeps- en fo-
rumbespreking.

Datum: 2 april 2009.

Plaats: De Aker in Putten.

Tijd: 14.30 uur – 20.30 uur.

Vrije toegang.

Deelname aan maaltijd: 15 euro
(gironummer 4543194 t.n.v. penn.
COGG te Veenendaal).

Informatie:

drs.I.A.Kole, secr. COGG
(0182-362588).

Christelijke Gereformeerde bezinnings- kring binnen de classis Leeuwarden.

Op D.V.vrijdag 3 april 1 a.s.zal onze bezin-
ningsavond gehouden worden.

Ds. M.A.Kempeneers hoopt te spreken
over het onderwerp: "Waar is ons kind"

Wat zegt de bijbel over de jonggestor-
ven kinderen.

Deze bijeenkomst wordt gehouden in
de beneden zaal van de:
Chr.Geref."Sionskerk" Hoofdweg 127 te
Damwoude. Aanvang :19.45 uur.

Er wordt gelegenheid gegeven voor het
stellen van vragen.

Allen van harte welkom!

Algemene ledenvergadering VGS

De jaarlijkse algemene ledenvergadering
van de Vereniging voor Gereformeerd
Schoolonderwijs (VGS) zal D.V. gehou-
den worden op zaterdag 4 april 2009 in
het Hervormd Centrum, Talmastraat 9
te Hardinxveld-Giessendam.

Aanvang 09.30 uur, ontvangst met kof-
fie vanaf 09.00 uur.

Sluiting van de vergadering zal plaats-
vinden om ± 13.00 uur.

Tijdens deze ledenvergadering zal ge-
sproken worden over het thema:

**"De toekomst van het reformatorisch
onderwijs"**

De lezingen zullen verzorgd worden
door ds. J. Schipper, predikant van de
Gereformeerde Gemeente te Dirksland
en tweede voorzitter van de VGS en
drs. A.A. van der Schans, historicus en
werkzaam bij Hogeschool Driestar edu-
catief. Een bezinnend slotwoord zal ge-
sproken worden door het bestuurslid ds.
J. Joppe.

Voor deze vergadering zijn uitgenodigd
afgevaardigden en overige leden van
de bij de VGS aangesloten (school)be-
sturen en kerkenraden. Ook belangstel-
lende onderwijsgeveenden en anderen
die bij het onderwijs zijn betrokken zijn
hartelijk welkom!

Wij hopen dat velen hun betrokkenheid
bij het reformatorisch onderwijs zullen
tonen door deze vergadering bij te wo-
nen.

*Het bestuur,
ds. P. Mulder, voorzitter
mr. J. Verhoeven, secretari*

**Helpt u hen aan
een nieuw (t)huis?**

De aardbeving verwoestte het.

GIRO: 320666
Postbus 1150
3900 BD Veenendaal

Voor voorlichting of presentatie
bel: (0184) 61 26 32

Stichting China
Veenendaal

**Messias
belijdende
Joden**

Postbus 22 3860 AA Nijkerk
www.messiasbelijdendejoden.nl

Voor informatie:
Ds. G. Bouw
Tel.: 0172 - 470040
E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de
evangelieverkondiging
door Messiasbelijdende
Joden in Israël

Stort uw gift
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing
of diaprojectie op uw gemeenteavond
of verenigingsavond

**Epe (veluwe) tehuur onze
royale vakantiewoning tot
6pers.**

nog vrij tot wk26 en wk28
heerlijk rustig in het buiten-
gebied veel wandel en fiets
mogelijkheden. bel voor info of
reserv. 0578 629347